

Sivistysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain 16 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain 16 §:n muuttamisesta (HE 73/2025 vp): Asia on saapunut sivistysvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Ilari Ahola, valtiovarainministeriö
- opetusneuvos Tarja Kahiluoto, opetus- ja kulttuuriministeriö
- ylijohtaja Mari Ylä-Jarkko, Tilastokeskus
- juristi Minna Antila, Suomen Kuntaliitto

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Opetushallitus
- Helsingin kaupunki
- Keravan kaupunki
- Sivistysala ry
- Suomen Vanhempainliitto ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annettua lakia.

Esityksen mukaan varhaiskasvatuksen enimmäismaksun ja pienimmän perittävän maksun tarkistamisessa käytetty indeksi vaihdettaisiin. Näin Tilastokeskukselle voitaisiin antaa mahdollisuus lakata tuottamasta kuntataloutta koskevaa opetustoimen hintaindeksiä, jonka avulla kyseessä olevat maksut nykyisen lainsäädännön mukaisesti tarkistetaan. Jatkossa varhaiskasvatuksen enimmäismaksun ja pienimmän perittävän maksun tarkistamisessa käytettäisiin kuntien peruspalveluiden hintaindeksiä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026.

Valiokunnan mietintö SiVM 7/2025 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta kannattaa hallituksen esitystä muuttaa varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain (1503/2016) 16 §:ää siten, että varhaiskasvatuksen enimmäismaksun ja pienimmän perittävän maksun tarkistamisessa käytetään kuntien peruspalveluiden hintaindeksiä nykyisin käytetyn kuntataloutta koskevan opetustoimen hintaindeksin sijasta. Esitys antaa Tilastokeskukselle mahdollisuuden lakkauttaa kuntataloutta koskevan opetustoimen hintaindeksin tuottamisen ja siten vähentää työmääräänsä ja kohdentaa rajalliset resurssinsa olennaiseen tilastotuotantoon.

Ehdotettu muutos liittyy valtionhallinnon toimintamenosäästöihin, ja se mahdollistaa säästöjen toteuttamisen ilman, että siitä aiheutuu haitallisia vaikutuksia esimerkiksi lapsiperheille. Arvioiden mukaan ehdotuksella ei ole oleellista vaikutusta varhaiskasvatusmaksujen määrään eikä myöskään kuntien varhaiskasvatuksen asiakasmaksutuloihin. Kuntien peruspalvelujen hintaindeksi ja opetustoimen hintaindeksi ovat rakenteeltaan hyvin lähellä toisiaan.

Lakiesitys ei vaikuta syksyllä 2025 tehtävään ja 1.8.2026 voimaan tulevaan varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen indeksitarkistukseen, vaan se tehdään nykyisen lainsäädännön indeksien mukaisesti. Ensimmäinen esitetyn lainsäädännön mukainen indeksitarkistus tehdään vuoden 2027 lopussa, ja se tulee voimaan 1.8.2028.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella sivistysvaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sivistysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 73/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Valiokunnan mietintö SiVM 7/2025 vp

Helsingissä 3.10.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Tuula Haatainen sd
varapuheenjohtaja Ari Koponen ps
jäsen Sandra Bergqvist r
jäsen Maaret Castrén kok
jäsen Eeva-Johanna Eloranta sd
jäsen Laura Huhtasaari ps
jäsen Hanna Kosonen kesk
jäsen Milla Lahdenperä kok
jäsen Pia Lohikoski vas
jäsen Sara Seppänen ps
jäsen Markku Siponen kesk
jäsen Jaana Strandman ps
jäsen Oskari Valtola kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Lahtinen